

Luk

Chapter 12

Swahili Interlinear

Reference: Swahili Biblica Neno

- 1 Ἐν οἷς, ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν
Katika hayo wakikusanyika - maelfu ya- umati hata kukanyagana
[G1722](#) [G3739](#) [G1996](#) [G3588](#) [G3461](#) [G3588](#) [G3793](#) [G5620](#) [G2662](#)
- ἀλλήλους, ἥρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε
wao-kwa-wao alianza kusema kwa - wanafunzi wake kwanza Jihadharini
[G0240](#) [G0756](#) [G3004](#) [G4314](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G4412](#) [G4337](#)
- ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν Φαρισαίων;
ninyi-wenyewe na - chachu ambayo ni unafiki ya- Mafarisayo
[G1438](#) [G0575](#) [G3588](#) [G2219](#) [G3748](#) [G1510](#) [G5272](#) [G3588](#) [G5330](#)

Wakati huo, umati mkubwa wa watu maelfu, walipokuwa wamekusanyika hata wakawa wanakanyagana, Yesu akaanza kuzungumza kwanza na wanafunzi wake, akawaambia: "Jihadharini na chachu ya Mafarisayo, yaani, unafiki wao.

- 2 οὐδὲν δὲ συγκεκριμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ
hakuna-kitu na- kilichofunikwa kilichoko ambacho hakita kufunuliwa na
[G3762](#) [G1161](#) [G4780](#) [G1510](#) [G3739](#) [G3756](#) [G0601](#) [G2532](#)
- κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται;
siri ambayo haitakuwa kujulikana
[G2927](#) [G3739](#) [G3756](#) [G1097](#)

Hakuna jambo lolote lililositirika ambalo halitafunuliwa, au lililofichwa ambalo halitajulikana.

- 3 ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ
kwa-hiyo yote yote katika - giza mliyosema katika - nuru
[G0473](#) [G3739](#) [G3745](#) [G1722](#) [G3588](#) [G4653](#) [G3004](#) [G1722](#) [G3588](#) [G5457](#)
- ἀκουσθήσεται; καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε, ἐν τοῖς ταμείοις,
yatasikiwa na lile kwa - sikio mlilonena katika - vyumba-vya-ndani
[G0191](#) [G2532](#) [G3739](#) [G4314](#) [G3588](#) [G3775](#) [G2980](#) [G1722](#) [G3588](#) [G5009](#)
- κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων.
litatangazwa juu-ya - dari
[G2784](#) [G1909](#) [G3588](#) [G1430](#)

Kwa hiyo, lolote mliyosema gizani litasikiwa nuruni. Na kile mlichonong'ona masikioni mkiwa kwenye vyumba vya ndani, kitatangazwa juu ya paa.

- 4 Λέγω δὲ ὑμῖν, τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν
Nakuambia na- ninyi - rafiki zangu msiwe kuwaogopa kutoka-kwa -
[G3004](#) [G1161](#) [G4771](#) [G3588](#) [G5384](#) [G1473](#) [G3361](#) [G5399](#) [G0575](#) [G3588](#)
- ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσώτερόν
wanaouwa - mwili na baada-ya hayo wasiwe-na wakiwa-na zaidi
[G0615](#) [G3588](#) [G4983](#) [G2532](#) [G3326](#) [G3778](#) [G3361](#) [G2192](#) [G4053](#)
- τι ποιῆσαι.
kitu-chochote kufanya
[G5100](#) [G4160](#)

"Nawaambieni rafiki zangu, msiwaogope wale wauao mwili, lakini baada ya hilo hawawezi kufanya lolote zaidi.

- 5 ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε; φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ
 nitawaonyesha na- ninyi nani kumwogopa mwogopeni - baada-ya -
[G5263](#) [G1161](#) [G4771](#) [G5101](#) [G5399](#) [G5399](#) [G3588](#) [G3326](#) [G3588](#)
- ἀποκτεῖναι, ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν; ναί, λέγω ὑμῖν,
 kuua mwenye mamlaka kutupa katika - Gehena ndiyo nakuambia ninyi
[G0615](#) [G2192](#) [G1849](#) [G1685](#) [G1519](#) [G3588](#) [G1067](#) [G3483](#) [G3004](#) [G4771](#)
- τοῦτον φοβήθητε.
 huyu mwogopeni
[G3778](#) [G5399](#)

Lakini nitawaambia nani wa kumwogopa: Mwogopeni yule ambaye baada ya kuua mwili, ana mamlaka ya kuwatura motoni. Naam, nawaambia, mwogopeni huyo!

- 6 οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦνται ἄσσαρίων δύο, καὶ ἐν ἑξ
 je shomoro watano hawauzwi kwa-senti mbili na mmoja miongoni-mwao
[G3780](#) [G4002](#) [G4765](#) [G4453](#) [G0787](#) [G1417](#) [G2532](#) [G1520](#) [G1537](#)
- αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλεησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.
 wao haku yuko aliyesahuliwa mbele-ya - Mungu
[G0846](#) [G3756](#) [G1510](#) [G1950](#) [G1799](#) [G3588](#) [G2316](#)

Mnajua kwamba shomoro watano huuzwa kwa senti mbili? Lakini Mungu hamsahau hata mmoja wao.

- 7 ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἡρίθμηνται. μὴ
 lakini hata - nywele za- kichwa chenu zote zimehesabiwa msiogope
[G0235](#) [G2532](#) [G3588](#) [G2359](#) [G3588](#) [G2776](#) [G4771](#) [G3956](#) [G0705](#) [G3361](#)
- φοβεῖσθε, πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.
 msiogope wengi shomoro mna-thamani-zaidi
[G5399](#) [G4183](#) [G4765](#) [G1308](#)

Naam, hata nywele za vichwa vyenu zote zimehesabiwa. Hivyo msiogope, kwa maana ninyi ni wa thamani kubwa kuliko shomoro wengi.

- 8 λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν
 nakuambia na- ninyi kila ambaye akiwa atakayenikiri katika mimi mbele-ya
[G3004](#) [G1161](#) [G4771](#) [G3956](#) [G3739](#) [G0302](#) [G3670](#) [G1722](#) [G1473](#) [G1715](#)
- τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει, ἐν αὐτῷ
 - watu pia - Mwana wa- mtu atamkiri katika yeye
[G3588](#) [G0444](#) [G2532](#) [G3588](#) [G5207](#) [G3588](#) [G0444](#) [G3670](#) [G1722](#) [G0846](#)
- ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ;
 mbele-ya - malaika wa- Mungu
[G1715](#) [G3588](#) [G0032](#) [G3588](#) [G2316](#)

"Ninawaambia kwamba yeyote atakayenikiri mbele ya watu, Mwana wa Adamu naye atamkiri mbele za malaika wa Mungu.

- 9 ὁ δὲ, ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον
 - lakini- aliyenikana mimi mbele-ya - watu atakanwa mbele-ya
[G3588](#) [G1161](#) [G0720](#) [G1473](#) [G1799](#) [G3588](#) [G0444](#) [G0533](#) [G1799](#)
- τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ;
 - malaika wa- Mungu
[G3588](#) [G0032](#) [G3588](#) [G2316](#)

Lakini yeye atakayenikana mimi mbele ya watu, Mwana wa Adamu naye atamkana mbele ya malaika wa Mungu.

- 10 καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου,
na kila ambaye atasema neno dhidi-ya - Mwana wa-mtu
[G2532](#) [G3956](#) [G3739](#) [G2046](#) [G3056](#) [G1519](#) [G3588](#) [G5207](#) [G3588](#) [G0444](#)
- ἀφεθήσεται αὐτῷ; τῷ δὲ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα βλασφημήσαντι,
atasamehewa yeye - lakini- dhidi-ya - Mtakatifu Roho aliyemkufuru
[G0863](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1161](#) [G1519](#) [G3588](#) [G0040](#) [G4151](#) [G0987](#)
- οὐκ ἀφεθήσεται.
hata atasamehewa
[G3756](#) [G0863](#)

Naye kila atakayenena neno baya dhidi ya Mwana wa Adamu atasamehewa, lakini yeyote atakayemkufuru Roho Mtakatifu hasamehewa.

- 11 ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς, καὶ τὰς ἀρχάς,
wakati na- wanapowaleta ninyi mbele-ya - masinagogi na - watawala
[G3752](#) [G1161](#) [G1533](#) [G4771](#) [G1909](#) [G3588](#) [G4864](#) [G2532](#) [G3588](#) [G0746](#)
- καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί ἀπολογήσηθε, ἢ
na - mamlaka msiwe kuhangaika jinsi-gani au nini mtakavyojibu au
[G2532](#) [G3588](#) [G1849](#) [G3361](#) [G3309](#) [G4459](#) [G2228](#) [G5101](#) [G0626](#) [G2228](#)
- τί εἵπητε;
nini mtakavyosema
[G5101](#) [G3004](#)

“Watakapowapeleka katika masinagogi, na mbele ya watawala na wenye mamlaka, msiwe na wasiwasi kuhusu namna mtakavyojitetea au mtakavyosema.

- 12 τὸ γὰρ Ἅγιον Πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ
- kwa-maana Mtakatifu Roho atawafundisha ninyi katika ile-ile - saa
[G3588](#) [G1063](#) [G0040](#) [G4151](#) [G1321](#) [G4771](#) [G1722](#) [G0846](#) [G3588](#) [G5610](#)
- ἃ δεῖ εἰπεῖν.
yale yapasayo kusema
[G3739](#) [G1163](#) [G3004](#)

Kwa maana Roho Mtakatifu atawafundisha wakati huo huo mnachopaswa kusema.”

- 13 Εἶπεν δέ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ, Διδάσκαλε, εἰπέ τῷ
Akasema na- mmoja kutoka - umati kwake Mwalimu mwambie -
[G3004](#) [G1161](#) [G5100](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3793](#) [G0846](#) [G1320](#) [G3004](#) [G3588](#)
- ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ’ ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν.
ndugu yangu kugawana pamoja-na mimi - urithi
[G0080](#) [G1473](#) [G3307](#) [G3326](#) [G1473](#) [G3588](#) [G2817](#)

Mtu mmoja katika umati wa watu akamwambia Yesu, “Mwalimu, mwambie ndugu yangu tugawane naye urithi wetu.”

- 14 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν κριτὴν ἢ
- lakini- akamwambia yeye Mtu ni-nani mimi aliniweka hakimū au
[G3588](#) [G1161](#) [G3004](#) [G0846](#) [G0444](#) [G5101](#) [G1473](#) [G2525](#) [G2923](#) [G2228](#)
- μεριστὴν ἐφ’ ὑμᾶς;
mgawaji juu-yenu ninyi
[G3312](#) [G1909](#) [G4771](#)

Lakini Yesu akamwambia, “Rafiki, ni nani aliyeniweka mimi kuwa hakimū wenu au msuluhishi juu yenu?”

- 15 εἶπεν ἀκῶαμβια δὲ πρὸς αὐτούς, Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης
 akawaambia na-kwao wao Angalieni na jihadharini na kila
[G3004](#) [G1161](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3708](#) [G2532](#) [G5442](#) [G0575](#) [G3956](#)
- πλεονεξίας; ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινι, ἢ ζωῇ αὐτοῦ
 tamaa kwa-sababu si katika - wingi wa-mtu - uzima wake
[G4124](#) [G3754](#) [G3756](#) [G1722](#) [G3588](#) [G4052](#) [G5100](#) [G3588](#) [G2222](#) [G0846](#)
- ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ.
 uko kutoka - mali yake
[G1510](#) [G1537](#) [G3588](#) [G5225](#) [G0846](#)

Ndipo Yesu akawaambia, "Jihadharini! Jilindeni na aina zote za choyo. Kwa maana maisha ya mtu hayatokani na wingi wa mali alizo nazo."

- 16 Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, Ἄνθρώπου τινὸς πλουσίου
 Akawaambia na-mfano kwao wao akisema Mtu fulani tajiri
[G3004](#) [G1161](#) [G3850](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3004](#) [G0444](#) [G5100](#) [G4145](#)
- εὐφώρησεν ἢ χώρα.
 ilitoa-mavuno-mengi - ardhi
[G2164](#) [G3588](#) [G5561](#)

Kisha akawaambia mfano huu: "Shamba la mtu mmoja tajiri lilizaa sana.

- 17 καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ
 na akawaza ndani mwake akisema Nifanye-nini nifanye kwa-sababu sina
[G2532](#) [G1260](#) [G1722](#) [G1438](#) [G3004](#) [G5101](#) [G4160](#) [G3754](#) [G3756](#)
- ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου;
 nina mahali nitakusanya - mavuno yangu
[G2192](#) [G4226](#) [G4863](#) [G3588](#) [G2590](#) [G1473](#)

Akawaza moyoni mwake, 'Nifanye nini? Sina mahali pa kuhifadhi mavuno yangu.'

- 18 καὶ εἶπεν, Τοῦτο ποιήσω: καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας
 na akasema Hivi nitafanya nitabomoa zangu - ghala na kubwa-zaidi
[G2532](#) [G3004](#) [G3778](#) [G4160](#) [G2507](#) [G1473](#) [G3588](#) [G0596](#) [G2532](#) [G3173](#)
- οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὸν σῆτον, καὶ τὰ ἀγαθὰ μου.
 nitajenga na nitakusanya huko yote - nafaka na - mali yangu
[G3618](#) [G2532](#) [G4863](#) [G1563](#) [G3956](#) [G3588](#) [G4621](#) [G2532](#) [G3588](#) [G0018](#) [G1473](#)

"Ndipo huyo tajiri akasema, 'Nitafanya hivi: Nitabomoa ghala zangu za nafaka na kujenga nyingine kubwa zaidi na huko nitayahifadhi mavuno yangu yote na vitu vyangu.

- 19 καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς
 na nitaiambia - nafsi yangu Nafsi unayo mengi mema yaliyowekwa kwa
[G2532](#) [G2046](#) [G3588](#) [G5590](#) [G1473](#) [G5590](#) [G2192](#) [G4183](#) [G0018](#) [G2749](#) [G1519](#)
- ἔτη πολλά; ἀναπαύου; φάγε, πίε, εὐφραίνου.
 miaka mingi pumzika kula kunywa furahia
[G2094](#) [G4183](#) [G0373](#) [G5315](#) [G4095](#) [G2165](#)

Nami nitaiambia nafsi yangu, "Nafsi, unavyo vitu vingi vizuri ulivyojiwekea akiba kwa miaka mingi. Pumzika; kula, unywe, ufurahi."

- 20 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Θεός, Ἄφρων, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν
 akamwambia lakini- yeye - Mungu Mpumbavu usiku-huu - usiku -
[G3004](#) [G1161](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2316](#) [G0878](#) [G3778](#) [G3588](#) [G3571](#) [G3588](#)
- ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ; ἃ δὲ ἡτοίμασας,
 nafsi yako wanadai kutoka-kwako wewe na-yale na- uliyoyaandaa
[G5590](#) [G4771](#) [G0523](#) [G0575](#) [G4771](#) [G3739](#) [G1161](#) [G2090](#)
- τίνι ἔσται?
 yatakuwa-ya-nani yatakuwa
[G5101](#) [G1510](#)

“Lakini Mungu akamwambia, ‘Mpumbavu wewe! Usiku huu uhai wako unatakiwa. Sasa hivyo vitu ulivyojiwekea akiba vitakuwa vya nani?’

- 21 οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν.
 hivyo - anayejiwekea-hazina mwenyewe na asiwe kwa Mungu tajiri
[G3779](#) [G3588](#) [G2343](#) [G1438](#) [G2532](#) [G3361](#) [G1519](#) [G2316](#) [G4147](#)

“Hivyo ndivyo ilivyo kwa wale wanaojiwekea mali lakini hawajitajirishi kwa Mungu.”

- 22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Διὰ τοῦτο λέγω
 Akawaambia na- kwa - wanafunzi wake Kwa-sababu-ya hili nakuambia
[G3004](#) [G1161](#) [G4314](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G1223](#) [G3778](#) [G3004](#)
- ὅμῃ, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ, τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι (ὅμῳ),
 ninyi msiwe kuhangaika kwa- nafsi nini mtakula wala kwa- mwili wenu
[G4771](#) [G3361](#) [G3309](#) [G3588](#) [G5590](#) [G5101](#) [G5315](#) [G3366](#) [G3588](#) [G4983](#) [G4771](#)
- τί ἐνδύσθησθε.
 nini mtakavyovaa
[G5101](#) [G1746](#)

Kisha Yesu akawaambia wanafunzi wake: “Kwa hiyo nawaambia, msisumbukie maisha yenu kwamba mtakula nini; au msumbukie miili yenu kwamba mtavaa nini.

- 23 ἡ γὰρ ψυχὴ πλεόν ἐστιν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ
 - kwa-maana nafsi zaidi ni kuliko- chakula na - mwili kuliko-
[G3588](#) [G1063](#) [G5590](#) [G4119](#) [G1510](#) [G3588](#) [G5160](#) [G2532](#) [G3588](#) [G4983](#) [G3588](#)
- ἐνδύματος.
 mavazi
[G1742](#)

Maisha ni zaidi ya chakula, na mwili ni zaidi ya mavazi.

- 24 κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν,
 fikirini - kunguru kwamba hawapandi hawapandi wala hawavuni
[G2657](#) [G3588](#) [G2876](#) [G3754](#) [G3756](#) [G4687](#) [G3761](#) [G2325](#)
- οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον, οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ Θεὸς τρέφει
 ambao hawana wana ghala wala ghala na - Mungu anawalisha
[G3739](#) [G3756](#) [G1510](#) [G5009](#) [G3761](#) [G0596](#) [G2532](#) [G3588](#) [G2316](#) [G5142](#)
- αὐτούς. πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν!
 wao zaidi-kadiri-gani zaidi ninyi mna-thamani-zaidi kuliko- ndege
[G0846](#) [G4214](#) [G3123](#) [G4771](#) [G1308](#) [G3588](#) [G4071](#)

Fikirini ndege! Wao hawapandi wala hawavuni, hawana ghala wala popote pa kuhifadhi nafaka; lakini Mungu huwalisha. Ninyi ni wa thamani zaidi kuliko ndege!

25 τίς δὲ ἐξ ὑμῶν, μεριμνῶν, δύναται ἐπὶ τὴν ἡλικίαν
ni-nani na- miongoni-mwenu ninyi akihangaika anaweza juu-ya - umri
[G5101](#) [G1161](#) [G1537](#) [G4771](#) [G3309](#) [G1410](#) [G1909](#) [G3588](#) [G2244](#)

αὐτοῦ προσθεῖναι πῆχυν?
wake kuongeza dhiraa
[G0846](#) [G4369](#) [G4083](#)

Ni nani miongoni mwenu ambaye kwa kujitaabisha kwake anaweza kujiongezea hata saa moja zaidi katika maisha yake?

26 εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε?
kama basi hata kidogo-sana hamwezi kwa-nini kuhusu - mengine mnahangaika
[G1487](#) [G3767](#) [G3761](#) [G1646](#) [G1410](#) [G5101](#) [G4012](#) [G3588](#) [G3062](#) [G3309](#)

Kama hamwezi kufanya jambo dogo kama hilo, kwa nini basi kuyasumbukia hayo mengine?

27 κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει; οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ
fikirini - maua jinsi yanavyokua hayafanyi-kazi hayafanyi-kazi wala
[G2657](#) [G3588](#) [G2918](#) [G4459](#) [G0837](#) [G3756](#) [G2872](#) [G3761](#)

νήθει; λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ
hayasokoti nakuambia na- ninyi hata Solomón katika utukufu-wote - utukufu
[G3514](#) [G3004](#) [G1161](#) [G4771](#) [G3761](#) [G4672](#) [G1722](#) [G3956](#) [G3588](#) [G1391](#)

αὐτοῦ, περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.
wake hakujivika kama moja ya-haya
[G0846](#) [G4016](#) [G5613](#) [G1520](#) [G3778](#)

"Angalieni maua jinsi yameavyo: Hayafanyi kazi wala hayafumi. Lakini nawaambia, hata Solomoni katika fahari yake yote hakuvikwa vizuri kama mojawapo ya hayo maua.

28 εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον, ὄντα σήμερον, καὶ αὔριον εἰς
na-kama na- katika shamba - nyasi zilizoko leo na kesho katika
[G1487](#) [G1161](#) [G1722](#) [G0068](#) [G3588](#) [G5528](#) [G1510](#) [G4594](#) [G2532](#) [G0839](#) [G1519](#)

κλίβανον βαλλόμενον, ὃ Θεὸς οὕτως ἀμφιέζει, πόσω μᾶλλον ὑμᾶς,
tanuru zinazotupwa - Mungu hivyo anavivika zaidi-kadiri-gani zaidi ninyi
[G2823](#) [G0906](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3779](#) [G0294](#) [G4214](#) [G3123](#) [G4771](#)

ὀλιγόπιστοι?
wenye-imani-ndogo
[G3640](#)

Basi ikiwa Mungu huyavika hivi majani ya shambani, ambayo leo yapo, na kesho yanatupwa motoni, si atawavika ninyi vizuri zaidi, enyi wa imani haba!

29 καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε, καὶ τί πίνητε, καὶ μὴ
na ninyi msiwe kutafuta nini mtakula na nini mtakunywa na msiwe
[G2532](#) [G4771](#) [G3361](#) [G2212](#) [G5101](#) [G5315](#) [G2532](#) [G5101](#) [G4095](#) [G2532](#) [G3361](#)

μετεωρίζεσθε;
kuhangaika
[G3349](#)

Wala msisumbuke mioyoni mwenu mtakula nini au mtakunywa nini. Msiwe na wasiwasi juu ya haya.

30 ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν; ὑμῶν δὲ
haya maana yote – mataifa ya– ulimwengu hutafuta yenu lakini–
[G3778](#) [G1063](#) [G3956](#) [G3588](#) [G1484](#) [G3588](#) [G2889](#) [G1934](#) [G4771](#) [G1161](#)

ὁ Πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῆζετε τούτων.
– Baba anajua kwamba mnahitaji haya
[G3588](#) [G3962](#) [G1492](#) [G3754](#) [G5535](#) [G3778](#)

Watu wa mataifa ya duniani husumbuka sana kuhusu vitu hivi vyote, lakini Baba yenu anafahamu kuwa mnahitaji haya yote.

31 πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν.
bali tafuteni – ufalme wake na haya mtaongezewa ninyi
[G4133](#) [G2212](#) [G3588](#) [G0932](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3778](#) [G4369](#) [G4771](#)

Bali utafuteni Ufalme wa Mungu, na haya yote atawapa pia.

32 Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποῖμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ
Usiogope usiogope – kundi-dogo kundi-dogo kwa–sababu amependelea –
[G3361](#) [G5399](#) [G3588](#) [G3398](#) [G4168](#) [G3754](#) [G2106](#) [G3588](#)

Πατὴρ ὑμῶν, δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.
Baba yenu kuwapa ninyi – ufalme
[G3962](#) [G4771](#) [G1325](#) [G4771](#) [G3588](#) [G0932](#)

“Msiogope enyi kundi dogo, kwa maana Baba yenu ameona vyema kuwapa ninyi Ufalme.

33 Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἑλεημοσύνην; ποιήσατε
Uzeni – mali yenu na toeni sadaka jifanyieni
[G4453](#) [G3588](#) [G5225](#) [G4771](#) [G2532](#) [G1325](#) [G1654](#) [G4160](#)

ἐαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς
ninyi-wenyewe mifuko isiyo kuchakaa hazina isiyoisha katika –
[G1438](#) [G0905](#) [G3361](#) [G3822](#) [G2344](#) [G0413](#) [G1722](#) [G3588](#)

οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτεις οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει.
mbinguni ambako mwizi hasogei hakaribu wala nondo haharibu
[G3772](#) [G3699](#) [G2812](#) [G3756](#) [G1448](#) [G3761](#) [G4597](#) [G1311](#)

Uzeni mali zenu mkawape maskini. Jifanyieni mifuko isiyochakaa, mkajiwekee hazina mbinguni isiyokwisha, mahali ambapo mwizi hakaribii wala nondo haharibu.

34 ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν
mahali maana ipo – hazina yenu hapo pia – moyo wenu
[G3699](#) [G1063](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2344](#) [G4771](#) [G1563](#) [G2532](#) [G3588](#) [G2588](#) [G4771](#)

ἔσται.
utakuwa
[G1510](#)

Kwa sababu mahali hazina yako ilipo, hapo ndipo moyo wako utakapokuwa pia.

35 Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καϊόμενοι;
Viuno vyenu – viuno viwe–vimefungwa na – taa zikiwa–zinawaka
[G1510](#) [G4771](#) [G3588](#) [G3751](#) [G4024](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3088](#) [G2545](#)

“Kuweni tayari mkiwa mmevikwa kwa ajili ya huduma na taa zenu zikiwa zinawaka,

- 36 καὶ ὑμεῖς, ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἐαυτῶν, πότε
na ninyi kama watu wanaomngojea – bwana wao wakati-gani
[G2532](#) [G4771](#) [G3664](#) [G0444](#) [G4327](#) [G3588](#) [G2962](#) [G1438](#) [G4219](#)
- ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως
atakapoondoka kutoka – arusi ili akija na akibisha mara
[G0360](#) [G1537](#) [G3588](#) [G1062](#) [G2443](#) [G2064](#) [G2532](#) [G2925](#) [G2112](#)
- ἀνοίξωσιν αὐτῷ.
wamfungulie yeye
[G0455](#) [G0846](#)

kama watumishi wanaomngojea bwana wao arudi kutoka kwenye karamu ya arusi, ili ajapo na kubisha mlango waweze kumfungulia mara.

- 37 μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν, ὁ κύριος εὐρήσει
heri – watumwa wale ambao akija – bwana atakapowakuta
[G3107](#) [G3588](#) [G1401](#) [G1565](#) [G3739](#) [G2064](#) [G3588](#) [G2962](#) [G2147](#)
- γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς,
wakikeshha amini nakuambia ninyi kwamba atajifunga na atawakalisha wao
[G1127](#) [G0281](#) [G3004](#) [G4771](#) [G3754](#) [G4024](#) [G2532](#) [G0347](#) [G0846](#)
- καὶ παρελθὼν, διακονήσει αὐτοῖς.
na akija atawahudumia wao
[G2532](#) [G3928](#) [G1247](#) [G0846](#)

Heri wale watumishi ambao bwana wao atakapokuja atawakuta wakiwa wanakesha. Amin, nawaambia, atajifunga mkanda wake na kuwaketisha ili wale, naye atakuja na kuwahudumia.

- 38 κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ
hata-kama katika – ya-pili hata-kama katika – ya-tatu zamu akija na
[G2579](#) [G1722](#) [G3588](#) [G1208](#) [G2579](#) [G1722](#) [G3588](#) [G5154](#) [G5438](#) [G2064](#) [G2532](#)
- εὖρῃ οὕτως, μακάριοι εἰσιν ἐκεῖνοι!
akawakuta hivyo heri wao wale
[G2147](#) [G3779](#) [G3107](#) [G1510](#) [G1565](#)

Itakuwa heri kwa watumwa hao ikiwa bwana wao atakapokuja atawakuta wamekesha hata kama atakuja mnamo usiku wa manane, au karibu na mapambazuko.

- 39 τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα
hili lakini-jueni kwamba kama angalijua – mwenye-nyumba saa-gani
[G3778](#) [G1161](#) [G1097](#) [G3754](#) [G1487](#) [G1492](#) [G3588](#) [G3617](#) [G4169](#)
- ᾧρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, (ἐγρηγόρησεν) οὐκ ἄν, (καὶ) ἀφῆκεν
saa – mwizi anakuja angalikesha asingeruhusu angeli na kuacha
[G5610](#) [G3588](#) [G2812](#) [G2064](#) [G1127](#) [G3756](#) [G0302](#) [G2532](#) [G0863](#)
- διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.
kuvunjwa – nyumba yake
[G1358](#) [G3588](#) [G3624](#) [G0846](#)

Lakini fahamuni jambo hili: Kama mwenye nyumba angalijua saa mwizi atakuja, asingaliiacha nyumba yake kuvunjwa.

- 40 καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι; ὅτι ἢ ᾧρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ
na ninyi kuweni tayari kwa-sababu saa saa msiyodhani mnadhani –
[G2532](#) [G4771](#) [G1096](#) [G2092](#) [G3754](#) [G3739](#) [G5610](#) [G3756](#) [G1380](#) [G3588](#)
- Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.
Mwana wa-mtu anakuja
[G5207](#) [G3588](#) [G0444](#) [G2064](#)

Ninyi nanyi hamna budi kuwa tayari, kwa sababu Mwana wa Adamu atakuja saa msiyotazamia.”

- 41 Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος, Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην
Akasema na- - Petros Bwana kwetu sisi - mfano huu
[G3004](#) [G1161](#) [G3588](#) [G4074](#) [G2962](#) [G4314](#) [G1473](#) [G3588](#) [G3850](#) [G3778](#)

λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας?
unausema au pia kwa wote
[G3004](#) [G2228](#) [G2532](#) [G4314](#) [G3956](#)

Ndipo Petro akamuuliza, “Bwana, mfano huu unatuambia sisi peke yetu au watu wote?”

- 42 καὶ εἶπεν ὁ Κύριος, Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος ὁ
na akasema - Bwana Ni-nani basi ni - mwaminifu wakili -
[G2532](#) [G3004](#) [G3588](#) [G2962](#) [G5101](#) [G0686](#) [G1510](#) [G3588](#) [G4103](#) [G3623](#) [G3588](#)
- φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ
mwenye-busara ambaye atamweka - bwana juu-ya - watumishi wake -
[G5429](#) [G3739](#) [G2525](#) [G3588](#) [G2962](#) [G1909](#) [G3588](#) [G2322](#) [G0846](#) [G3588](#)
- διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον?
kuwapa katika wakati - kipimo-cha-chakula
[G1325](#) [G1722](#) [G2540](#) [G3588](#) [G4620](#)

Yesu akamjibu, “Ni yupi basi wakili mwaminifu na mwenye busara, ambaye bwana wake atamfanya msimamizi juu ya watumishi wake wote, ili awape watumishi wengine chakula chao wakati unaofaa?

- 43 μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν, ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει
heri - mtumwa huyo ambaye akija - bwana wake atamkuta
[G3107](#) [G3588](#) [G1401](#) [G1565](#) [G3739](#) [G2064](#) [G3588](#) [G2962](#) [G0846](#) [G2147](#)
- ποιοῦντα οὕτως.
akifanya hivyo
[G4160](#) [G3779](#)

Heri mtumishi yule ambaye bwana wake atakaporudi atamkuta akifanya hivyo.

- 44 ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ
kweli nakuambia ninyi kwamba juu-ya yote - mali yake
[G0230](#) [G3004](#) [G4771](#) [G3754](#) [G1909](#) [G3956](#) [G3588](#) [G5225](#) [G0846](#)
- καταστήσει αὐτόν.
atamweka yeye
[G2525](#) [G0846](#)

Amin nawaambia, atamweka mtumishi huyo kuwa msimamizi wa mali yake yote.

- 45 ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ,
lakini-kama na- akasema - mtumwa huyo katika - moyo wake
[G1437](#) [G1161](#) [G3004](#) [G3588](#) [G1401](#) [G1565](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2588](#) [G0846](#)
- Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξεται τύπτειν τοὺς παῖδας
Anakawia - bwana wangu kuja na akaanza kuwapiga - watumishi
[G5549](#) [G3588](#) [G2962](#) [G1473](#) [G2064](#) [G2532](#) [G0756](#) [G5180](#) [G3588](#) [G3816](#)
- καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι,
na - wajakazi kula na- na kunywa na kulewa
[G2532](#) [G3588](#) [G3814](#) [G2068](#) [G5037](#) [G2532](#) [G4095](#) [G2532](#) [G3182](#)

Lakini kama yule mtumishi atasema moyoni mwake, ‘Bwana wangu anakawia kurudi,’ kisha akaanza kuwapiga wale watumishi wa kiume na wa kike, na kula na kunywa na kulewa.

- 46 ἦξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ,
 atakuja – bwana wa– mtumwa huyo katika siku ambayo ha mtarajii
[G2240](#) [G3588](#) [G2962](#) [G3588](#) [G1401](#) [G1565](#) [G1722](#) [G2250](#) [G3739](#) [G3756](#) [G4328](#)
- καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ
 na katika saa ambayo ha ijui na atamkata-vipande yeye na –
[G2532](#) [G1722](#) [G5610](#) [G3739](#) [G3756](#) [G1097](#) [G2532](#) [G1371](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3588](#)
- μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει.
 sehemu yake pamoja-na – wasioamini atamweka
[G3313](#) [G0846](#) [G3326](#) [G3588](#) [G0571](#) [G5087](#)

Basi bwana wa mtumishi huyo atakuja siku asiyodhani na saa asiyoijsua. Atamkata vipande vipande na kumweka katika sehemu moja pamoja na wale wasioamini.

- 47 ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνούς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ,
 huyo lakini– – mtumwa – aliyejua – mapenzi ya– bwana wake
[G1565](#) [G1161](#) [G3588](#) [G1401](#) [G3588](#) [G1097](#) [G3588](#) [G2307](#) [G3588](#) [G2962](#) [G0846](#)
- καὶ μὴ ἐτοιμάσας, ἣ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται
 na asipo jiaandaa au kufanya kulingana-na – mapenzi yake atarigwa
[G2532](#) [G3361](#) [G2090](#) [G2228](#) [G4160](#) [G4314](#) [G3588](#) [G2307](#) [G0846](#) [G1194](#)
- πολλάς;
 nyingi
[G4183](#)

“Yule mtumishi anayefahamu vyema mapenzi ya bwana wake na asijiandae wala kufanya kama apendavyo bwana wake, atarigwa kwa mapigo mengi.

- 48 ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας.
 – lakini– asiye jua akifanya lakini– yanayostahili mapigo atarigwa chache
[G3588](#) [G1161](#) [G3361](#) [G1097](#) [G4160](#) [G1161](#) [G0514](#) [G4127](#) [G1194](#) [G3641](#)
- παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ’ αὐτοῦ; καὶ
 kila lakini– ambaye alipewa mengi mengi yatahitajika kutoka–kwake yeye na
[G3956](#) [G1161](#) [G3739](#) [G1325](#) [G4183](#) [G4183](#) [G2212](#) [G3844](#) [G0846](#) [G2532](#)
- ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.
 ambaye walikabidhiwa mengi zaidi watadai yeye
[G3739](#) [G3908](#) [G4183](#) [G4053](#) [G0154](#) [G0846](#)

Lakini yeyote ambaye hakujua naye akafanya yale yastahiliyo kupigwa, atarigwa kidogo. Yeyote aliyepewa vitu vingi, atadaiwa vingi; na yeyote aliyekabidhiwa vingi, kwake vitatakiwa vingi.

- 49 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη
 Moto nilikuja kutupa juu–ya – nchi na jinsi–gani nataka kama tayari
[G4442](#) [G2064](#) [G0906](#) [G1909](#) [G3588](#) [G1093](#) [G2532](#) [G5101](#) [G2309](#) [G1487](#) [G2235](#)
- ἀνήφθη?
 umewashwa
[G0381](#)

“Nimekuja kuleta moto duniani; laiti kama ungekuwa tayari umewashwa!

- 50 βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου
 ubatizo lakini– ninao kubatizwa na jinsi–gani ninasongwa hadi wakati
[G0908](#) [G1161](#) [G2192](#) [G0907](#) [G2532](#) [G4459](#) [G4912](#) [G2193](#) [G3755](#)
- τελεσθῇ!
 utakapotimizwa
[G5055](#)

Lakini ninao ubatizo ambao lazima nibatizwe, nayo dhiki yangu ni kuu mpaka ubatizo huo ukamilike!

- 51 δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ? οὐχί,
mnadhani kwamba amani nilikuja kutoa katika – nchi hapana
[G1380](#) [G3754](#) [G1515](#) [G3854](#) [G1325](#) [G1722](#) [G3588](#) [G1093](#) [G3780](#)

λέγω ὑμῖν, ἀλλ’ ἡ διαμερισμόν;
nakuambia ninyi bali au mgawanyiko
[G3004](#) [G4771](#) [G0235](#) [G2228](#) [G1267](#)

Mnadhani nimekuja kuleta amani duniani? La, nawaambia sivyo, nimekuja kuleta mafarakano.

- 52 ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν, πέντε ἐν ἐνὶ οἴκῳ διαμεμερισμένοι,
watakuwepo maana tangu – sasa watano katika moja nyumba wamegawanyika
[G1510](#) [G1063](#) [G0575](#) [G3588](#) [G3568](#) [G4002](#) [G1722](#) [G1520](#) [G3624](#) [G1266](#)

τρεις ἐπὶ δυσὶν, καὶ δύο ἐπὶ τρισίν.
watatu dhidi-ya wawili na wawili dhidi-ya watatu
[G5140](#) [G1909](#) [G1417](#) [G2532](#) [G1417](#) [G1909](#) [G5140](#)

Kuanzia sasa, kutakuwa na watu watano katika nyumba moja, watatu dhidi ya wawili, na wawili dhidi ya watatu.

- 53 διαμερισθήσονται πατὴρ ἐπὶ υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, μήτηρ
watagawanyika baba dhidi-ya mwana na mwana dhidi-ya baba mama
[G1266](#) [G3962](#) [G1909](#) [G5207](#) [G2532](#) [G5207](#) [G1909](#) [G3962](#) [G3384](#)

ἐπὶ [τὴν] θυγατέρα, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα; πενθερὰ ἐπὶ
dhidi-ya – binti na binti dhidi-ya – mama mama-mkwe dhidi-ya
[G1909](#) [G3588](#) [G2364](#) [G2532](#) [G2364](#) [G1909](#) [G3588](#) [G3384](#) [G3994](#) [G1909](#)

τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν.
– mkwe wake na mkwe dhidi-ya – mama-mkwe
[G3588](#) [G3565](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3565](#) [G1909](#) [G3588](#) [G3994](#)

Watafarakana baba dhidi ya mwanawe na mwana dhidi ya babaye, mama dhidi ya bintiye na binti dhidi ya mamaye, naye mama mkwe dhidi ya mkwewe na mkwe dhidi ya mama mkwe wake.”

- 54 Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἴδητε [τὴν] νεφέλην
Akawaambia na– pia – makundi Mtakapoona mnapoona – wingu
[G3004](#) [G1161](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3793](#) [G3752](#) [G3708](#) [G3588](#) [G3507](#)
- ἀνατέλλουσιν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι, Ὅμβρος ἔρχεται; καὶ
likiinuka upande-wa magharibi mara mnasema kwamba Mvua inakuja na
[G0393](#) [G1909](#) [G1424](#) [G2112](#) [G3004](#) [G3754](#) [G3655](#) [G2064](#) [G2532](#)
- γίνεται οὕτως.
inakuwa hivyo
[G1096](#) [G3779](#)

Pia Yesu akauambia ule umati wa watu, “Mwonapo wingu likitokea magharibi, mara mwasema, ‘Mvua itanyesha,’ nayo hunyesha.

- 55 καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι, Καύσων ἔσται; καὶ γίνεται.
na wakati kusini inavuma mnasema kwamba Joto–kali litakuwepo na linakuwa
[G2532](#) [G3752](#) [G3558](#) [G4154](#) [G3004](#) [G3754](#) [G2742](#) [G1510](#) [G2532](#) [G1096](#)

Nanyi mwonapo upepo wa kusini ukivuma, ninyi husema, ‘Kutakuwa na joto,’ na huwa hivyo.

56 ὑποκριταί! τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν,
 wanafiki – uso wa– nchi na – mbingu mnajua kupima
[G5273](#) [G3588](#) [G4383](#) [G3588](#) [G1093](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3772](#) [G1492](#) [G1381](#)

τὸν καιρὸν□ δὲ τοῦτον, πῶς οὐκ <οἴδατε> δοκιμάζειν?
 – wakati lakini– huu kwa–nini hamjui mna–jua kupima
[G3588](#) [G2540](#) [G1161](#) [G3778](#) [G4459](#) [G3756](#) [G1492](#) [G1381](#)

| Enyi wanafiki! Mnajua jinsi ya kutambua kuonekana kwa dunia na anga. Inakuwaje basi kwamba mnashindwa kutambua wakati huu wa sasa?

57 Τί δὲ καὶ ἀφ’ ἐαυτῶν, οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον?
 Kwa–nini na– pia kutoka–kwenu wenyewe hamwamui hamwamui – haki
[G5101](#) [G1161](#) [G2532](#) [G0575](#) [G1438](#) [G3756](#) [G2919](#) [G3588](#) [G1342](#)

| “Kwa nini hamwamui wenyewe lililo haki?

58 ὥς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ’ ἄρχοντα, ἐν
 maana maana unapokwenda ramoja–na – mpinzani wako kwa mtawala katika
[G5613](#) [G1063](#) [G5217](#) [G3326](#) [G3588](#) [G0476](#) [G4771](#) [G1909](#) [G0758](#) [G1722](#)

τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ’ αὐτοῦ, μή ποτε κατασύρῃ
 – njia jitahidi bidii kupatana naye yeye asije wakati–fulani akakukokota
[G3588](#) [G3598](#) [G1325](#) [G2039](#) [G0525](#) [G0575](#) [G0846](#) [G3361](#) [G4219](#) [G2694](#)

σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτής σε παραδώσει τῷ πράκτορι,
 wewe kwa – hakimu na – hakimu wewe akakutia kwa– askari
[G4771](#) [G4314](#) [G3588](#) [G2923](#) [G2532](#) [G3588](#) [G2923](#) [G4771](#) [G3860](#) [G3588](#) [G4233](#)

καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακὴν.
 na – askari wewe akakutupa katika gerezani
[G2532](#) [G3588](#) [G4233](#) [G4771](#) [G0906](#) [G1519](#) [G5438](#)

| Uwapo njiani na mshtaki wako kwenda kwa hakimu, jitahidi kupatana naye mkiwa njiani. La sivyo, atakupeleka kwa hakimu, naye hakimu atakukabidhi kwa afisa, naye afisa atakutupa gerezani.

59 λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως καὶ τὸ ἔσχατον
 nakuambia wewe kamwe kamwe utatoka kutoka–hapo hadi hata – mwisho
[G3004](#) [G4771](#) [G3756](#) [G3361](#) [G1831](#) [G1564](#) [G2193](#) [G2532](#) [G3588](#) [G2078](#)

λεπτόν ἀποδῶς.
 senti umekulipa
[G3016](#) [G0591](#)

| Nakuambia, hautatoka humo hadi uwe umelipa senti ya mwisho.”